

De mens kan veel leren van vogels, betoogt Ben Verleg in de heruitgave van zijn boek *Gevleugeld Leiderschap*. Nu zijn leven bijna ten einde is, zegt hij veel te leren van de wijsheid van de zwaan.

SIMON ROOD

Vanuit zijn woning in Sneek kijkt Ben Verleg uit op landerijen, water en natuur.

„Hier leven heel veel vogels en het is altijd interessant om naar ze te kijken”, vertelt hij.

Voor de spreuwen vindt Verleg (66) nu boeiend. Die vliegen elke avond met honderden tegelijk synchroon in een zwerm voor zijn huis. „En dan gaan ze zoef het meer over. Alsof ze uit zichzelf lijken te weten wat ze moeten doen, zonder ongelukken te maken.”

Dat zou je een voorbeeld van 'zelfsturend leiderschap' kunnen noemen, zo legt Verleg uit in zijn boek *Gevleugeld Leiderschap*. Aan de hand van het gedrag van nog eens dertien vogels bespreekt de auteur hierin evenzovele types van leiderschap.

Zo staat de adelaar voor machting, doelgericht leiderschap. De kraai is een slimme leider (want gebruikt gereedschap) en de merel is met zijn zang een artistiek leider. Wie het boek leest – of die nu politicus, manager, werknemer of vogelliefhebber is – herkent geheid iets over zichzelf, zijn baas of anderen. „Natuurlijk projecteer ik menselijke ideeën over leiderschap en eigenschappen op vogels”, relativeert Verleg. „Maar als je ziet hoe een kolonie lepelaars samenleeft, kun je daar wat van leren als mens.”

Neem nu die hele toeslagenaffaire bij de Belastingdienst, zegt Verleg. Hij werkte er zelf in het verleden. „Ik heb gehoord van oud-collega's dat zij helemaal niet waren uitgerust om ineens een extra taak uit te voeren, namelijk toeslagen uitkeren.”

In de jaren 80 volgde Verleg een opleiding tot belastinginspecteur. „Toen kreeg ik een heel belangrijke les: het gaat altijd om de burger. Als je een fout maakt, herstel je die in het voordeel van de burger. Dat lijkt soms wel een beetje vergeeten te worden.”

De stikstofcrisis, nog zo'n voorbeeld van discutabel leiderschap, aldus Verleg. „Het probleem is niet de stikstof. Het probleem is dat de overheid twintig jaar niks

doet en dan ineens van alles wil. Dan is het niet gek dat je weerstand van boeren krijgt.”

Vogels pakken gemeenschappelijke problemen heel anders aan, weet Verleg. Neem de lepelaar, waarmee zijn fascinatie voor vogels begon. In 2010 bezocht hij met een natuurbeheerder een broedplaats op Texel. Zijn gids vertelde hoe lepelaars harmonieus samenleven en gezamenlijk de jaarlijkse trek naar de andere kant van de wereld voorbereiden én ondernemen.

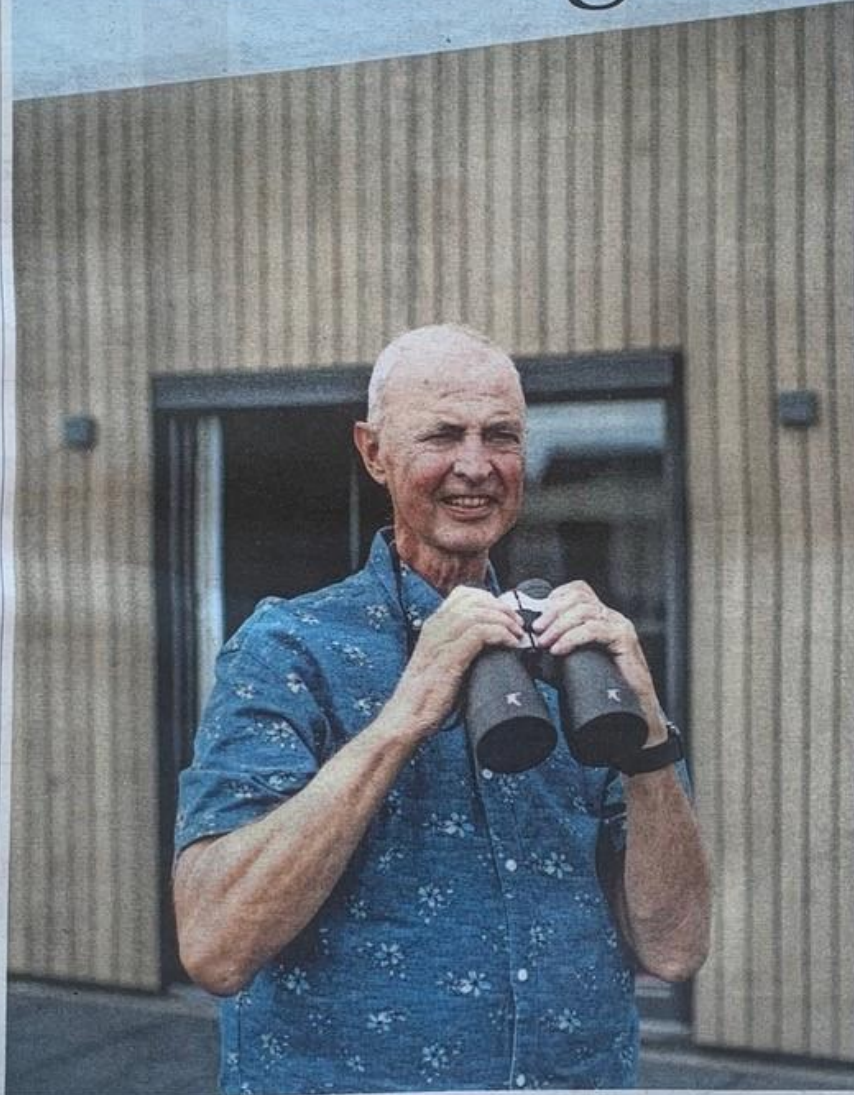
„Dat gebeurt heel georganiseerd, zonder dat duidelijk een

leider zichtbaar is. Is een lepelaar onderweg vermoeid, wachten anderen totdat die vogel weer op krachten is en proberen dan samen de rest weer in te halen.”

Het zette de fantasie van Verleg aan het werk en hij begon te schrijven. „De lepelaar inspireerde me tot wat ik horizontaal leiderschap noem.” Dat is gericht op het algehele welzijn in plaats van enkel en alleen op het eigen belang. Barack Obama had daar wel iets van weg, meent Verleg.

Niemand is als leider volgens hem één soort vogel. Zo heeft Obama ook iets van de artistieke

Leidinggeven kun je leren van de vogels

Ben Verleg kijkt nog steeds gefascineerd naar het gedrag van vogels. FOTO: JILMER POSTMA

BEN VERLEG
GEVLEUGELD
LEIDERSCHAP

merel. „Het is altijd een combinatie van kenmerken.”

Verleg was benieuwd of hij van andere vogels ook kon leren over leiderschap. Dat bleek het geval. „Vogels zijn de dieren die zich het best kunnen aanpassen aan veranderende omstandigheden. De enige dinosauriër die overleefde, was de vliegende dino. Door zich voortdurend aan te passen, overleefde de vogel als geen ander.”

Na ontelbaar veel uren vogels spotten, bracht Verleg in 2010 de eerste versie uit van *Gevleugeld Leiderschap*. Dat boek gebruikte hij vervolgens in trainingen. „Vooraf met nieuwe teams, zodat mensen zichzelf en elkaar beter leerden kennen. Vogels zijn direct herkenbaar, waardoor mensen makkelijk in gesprek raken.”

In die tijd woonde Verleg in Amsterdam. Daar was hij als adviseur belast met de verbetering van de gemeentelijke dienstverlening. „Besluitvorming kan alleen goed verlopen als iedereen begrijpt wat het probleem is en dat de mensen om wie het gaat, betrokken zijn bij het proces.”

En daar gaat het – in tegenstelling tot bij vogels – bij de mens vaak goed mis. „De top van een organisatie kan wel iets besluiten, maar het wordt niets als je vervol-

‘Als je een fout maakt, herstel je die in het voordeel van de burger’

gens niet iedereen meekrijgt.” Waar dit aan doet denken? Juist, knikt Verleg: de stikstofcrisis.

Inmiddels is Verleg met pensioen en woont hij in Friesland. Hij is ongeneeslijk ziek. Grijnzend: „In september 2021 hoorde dat ik nog twee tot zes maanden te leven had.” Nu zijn levenseinde naartoe, doet Verleg alleen nog maar wat hij leuk vindt. „Het leukste project dat ik ooit heb gedaan was het maken van *Gevleugeld Leiderschap*. Toen in eigen beheer. Ik wilde het boek opnieuw uitbrengen, maar dan goed.”

Dit voorjaar kwam het ervan. Met harde kafa en met illustraties van schilder Lia Laimböck is *Gevleugeld Leiderschap* weer te koop. Ook voegde Verleg hoofdstukken toe over de spreuwen en de zwaan. Verleg noemt de zwaan een 'authentiek leider', die precies op zijn manier de regie over het leven neemt. Volgens Verleg denken niet veel mensen op tijd na over de laatste fase van hun leven. „Zij voelen zich overvallen, en dat is niet gek. Ik merk nu dat het heel waardevol is om juist dan te bedenken wat je nog écht wilt doen. Het voelt voor mij als een succes, dat in de blessuretijd van mijn leven dit boek er nu is. Dat is mijn nalatenschap, mijn afscheidscadeau aan anderen.”